

Profesyonel Türk Futbolcuların Covid-19 Nedeniyle Ertelenen Maçların Başlaması Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma

Ersin AFACAN¹, Zeynep ONAĞ²

¹ İsmet İnönü Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Manisa, TÜRKİYE

² Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Manisa, TÜRKİYE

Email: mentorsin@hotmail.com, zeyneponag@gmail.com

Type: Review Article (Received: 02.06.2020 – Accepted: 25.06.2020)

Öz

Bu araştırma, Türkiye Süper Liginde yer alan Türk futbolcuların Covid-19 salgınından dolayı ara verilen maçların tekrar başlaması hakkındaki görüşlerinin ortaya konulması amacı ile yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışma grubu, Türkiye Süper Ligde futbol oynayan yaşları 22 ile 32 arasında değişen, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 17 profesyonel Türk futbolcusudur. Araştırmadaki veriler, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak elde edilmiş ve betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler, olumlu ve olumsuz görüşler olarak ikiye ayrılmıştır. Maçların başlaması ile ilgili olumlu görüşler, fizyolojik, psikolojik, sosyolojik ve ekonomik olmak üzere dört kategori altında toplanırken, olumsuz görüşler ise fizyolojik ve psikolojik olmak üzere iki kategori altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcı görüşleri değerlendirildiğinde olumlu görüşe sahip futbolcuların çoğunlukla ekonomik olarak kayıplarının giderilmesi için maçların başlaması gerekliliği üzerinde durdukları tespit edilmiştir. Olumsuz görüş bildiren futbolcuların ise futbolun temasa dayalı bir spor olmasından dolayı virüsün kendilerine ve kendilerinden de başkalarına bulaşmasından endişe ettikleri ve buna bağlı olarak yeterli performans sergileyememe kaygısı yaşadıkları görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Covid-19, Futbol, Futbolcu, Süper Lig

Investigation of Professional Turkish Football Players' Opinions about the Beginning of the Games Postponed Due to Covid-19: A Qualitative Research

Abstract

The aim of this research is investigating the Turkish Super League footballers views about interrupted matches because of the outbreak by Covid-19. In the research, the phenomenology pattern method one of the qualitative research patterns, was used. Working group of this research 17 professional Turkish footballers who ages ranging between 22 and 32 that are playing in Turkish Super League. Sampling group was determined using purposive sampling method. The data in the study were obtained by using semi-structured interview method and analyzed by using descriptive analysis method. The data obtained as a result of the study are divided into two as positive and negative opinions. Positive opinions about the start of the matches are gathered under four categories, physiological, psychological, sociological and economic. Besides negative opinions are gathered under two categories, physiological and psychological. As a result of the research, when the opinions of the participants were evaluated, it was determined that the players with positive opinions mostly focused on the necessity of starting the matches in order to eliminate their losses economically. Furthermore football players who gave negative opinions were concerned that the virus was transmitted to themselves and to others because of the fact that it is a contact-based sport, and accordingly they were concerned about not being able to perform adequately.

Keywords: Covid-19, Pandemic, Sports Industry

Giriş

Bir hastalığın, belli bir yer ve zaman dilimi içinde fazla sayıda görülmesi durumuna “salgın (epidemi)”, kıta ve kıtalar arasında görülen büyük salgınlara da “pandemi” denilmektedir (Arık;1991,27). İnsanlık tarihinde bulaşıcı hastalıkların salgına dönüşerek toplum sağlığını tehlikeye düşürdüğü ve halkta korku ile endişenin yaygınlaşmasına sebep vermesi ile ilgili pek çok örnek bulunmaktadır.

Tarih incelendiğinde, kayda geçen iki büyük veba salgınının yaşandığı görülmektedir. İlk önemli salgın 6. yüzyılda Bizans İmparatorluğu’nu, 7. ve 8. yüzyılda da Batı Avrupa’yı ciddi şekilde etkilemiştir. İkinci salgın ise 14. yüzyılda patlak veren ünlü veba salgını ile başlamış, ancak 17. yüzyılda, 1665 Londra vebası ile son bulmuştur. Avrupa’nın bu bunalımlı dönemlerinde on binlerce köy, salgından dolayı haritadan silinmiştir (Yiğit ve Gümüşçü;2016,383). Bu veba salgınları, insanların hastalıklara ve sağlık konusuna bakışını değiştirmeye başlamıştır.

Veba salgınlarının verdiği zararlar halk sağlığı kavramını gündeme getirmiştir. Özellikle Ortaçağ Avrupa’sında salgın hastalıklar tıbbın bir bilim olarak yetersiz olduğunu gösterdiği için halk sağlığı kavramının da temelleri atılmıştır. Çünkü veba salgınını denetim altına almak için toplumsal taban güçlendirilmeliydi ve bilinçlendirilmeliydi. Örneğin Almanya ile İtalya’da tüccarlar ve soylular, sağlık heyetleri ile veba evleri kurmuşlardır. Karantina uygulayıp vebanın ilerleyişini izlemek amacıyla ayrıntılı ölü kayıtları tutmuşlardır. Bu tür iş ve işlemlerle sağlık hizmetlerinin gelişmesi ve açılan kurumlar, hastalığın ilerlemesini Avrupa’da tamamen yok etmese de yavaşlamasını sağlamıştır (Nikiforuk;1991, 85).

Salgına dönüşen hastalıklara Türk tarihinden de örnekler verebilmek mümkündür. Cumhuriyetin ilk yıllarında da frengi hastalığının salgına dönüşmesi ve bu nedenle özellikle Anadolu’da pek çok insanın bu hastalığa yakalanması Türk tarihi açısından çarpıcı bir örnektir. Bu dönemde yeni açılan hastaneler ve dispanserlerle birlikte gezici sağlık ekiplerinin çalışmaları ve ücretsiz yapılan tedaviler salgınla mücadeleye büyük katkı sağlamıştır. Süreç içinde çıkarılan yasaklar ve kanunlar da frengiyle mücadeleyi sağlamlaştırmıştır. Dönemi itibarıyla bir yandan yoksulluk, diğer yandan da savaş şartlarının yaşanmasına rağmen frengi ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele aralıksız devam etmiştir. Dolayısıyla Cumhuriyetin ilk yıllarında, frengiyle mücadelede bir başarıdan söz edilebilir (Özdiç;2020,18). Aynı başarı ifadesini 2020 yılında yaşanan yeni tip koronavirüs salgını için de ifade etmek mümkündür. Özellikle Nisan ve Mayıs aylarında sokağa çıkma yasakları başta olmak üzere alınan önlemlerle salgının daha çok yayılmasının önüne geçildiği düşünülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bir başka salgın örneği olarak sıtma hastalığını gösterebiliriz. Filozof John Dewey, eğitim reformu için ülkemize geldiğinde Anadolu’daki sıtma salgınında bahsetmiştir. Sıtmanın her türlü zararı yanında ekonomik zararları da olduğunu ifade eden Dewey, modern ve teknik yollar ile birlikte sağlık bilgilerinin yayımlanmasının Türk halkını rahatsız eden hastalıkların azaltılmasında faydalı olduğunu belirtmiştir. Bunun için Sağlık Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığının ortaklaşa çalışmalar yapması gerektiğini açıklamıştır. Örneğin okullarda uygulamalı bir sağlık bilgisi dersinin okutulmasının önemine değinmiştir (Bal;1991,104).

Yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgınının 2020 yılında ortaya çıkması ile Türkiye’de salgın hastalık konusu tekrar gündeme gelmiştir. Covid-19 sürecinde frengi ve sıtma hastalıklarının görüldüğü döneme benzer önlem uygulamaları yapılmıştır. Bu uygulamalardan biri, sportif karşılaşmaların ve etkinliklerin ileri bir tarihe ertelenmesi olmuştur. Özellikle dünya çapında

en çok ilgili gören spor dalı olan futbol maçları federasyonlar tarafından geçici bir süre durdurulmuştur. Koronavirüs nedeniyle tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de futbol karşılaşmaları ertelenmiştir. 19-Mart-2020 tarihinde koronavirüs (Covid-19) salgını nedeniyle Süper Lig başta olmak üzere futbolun bütün kategorilerinde maçların ertelendiğini Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu kamuoyuna açıklamıştır.

Salgınlarla mücadelede dört grubun birbiri ile bağlantılı ve koordineli olarak çalışması gerekir. Bu gruplar halk, Sağlık Bakanlığı teşkilatı çalışanları, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı teşkilatı çalışanları ve Medya (Ceyhan;2006,88). Bu dört grubun yanında Milli Eğitim Bakanlığı ile Spor Bakanlığı gibi geniş kitleleri ilgilendiren bakanlıklar da Sağlık Bakanlığı ile bağlantı ve koordineli çalışma içinde olmalıdır. Yeni tip koronavirüs denilen Covid-19 salgını sırasında Spor Bakanlığı yetkilileri, Sağlık Bakanlığı yetkililerine danışarak futbol maçlarını durdurmuş, yine aynı iletişim mekanizmasını devam ettirerek futbol maçlarının oynanmasına karar vermiştir. Salgının durdurulması için alınan önlemler doğrultusunda kulüplerin ayrılıp evlerine dönen futbolcular, 28-Mayıs-2020 tarihinde TFF Yönetim Kurulu ve TFF Sağlık Kurulu tarafından yapılan değerlendirme sonucunda Süper Lig’in 12 Haziran’da başlatılmasının kesin kararı verilmesi üzerine çalışmalarına devam etmeye başlamışlardır.

Bu çalışma, Türkiye Süper Lig’inde yer alan Türk futbolcularının, salgından dolayı ara verilen maçlara 12 Haziran’da başlanması hakkındaki görüş ve düşüncelerinin belirlenmesi için yapılmıştır.

Profesyonel Futbolculuk

Bir spor dalının sporcular tarafından profesyonel olarak yapılması için öncelikle o spor dalının profesyonel olarak kabul edilmesini gerektirir. Bir spor dalının profesyonel olarak kabul edilmesi ve sporcularla kulüplerin sözleşme yapabilmesi ise 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun tarafından bu Müdürlüğün takdirine bağlanmıştır. Buna göre, bir spor dalının profesyonel spor dalı haline gelebilmesi için, Gençlik ve Spor Genel Müdürü’nün, Merkez Danışma Kurulu’nun da görüşünü alarak teklifte bulunması üzerine, bu spor dalının profesyonel spor dalı olarak belirlenmesi ve bu profesyonel spor dalının tüzükle düzenlenmesi gerekir (Ertaş vePetek;2005,72).

Futbolda amatör top oyuncusundan profesyonel futbolcuya geçiş, teknolojik gelişim ile birlikte olmaya başlamıştır. Bilimsel araştırmalar sonucu geliştirilen antrenman yöntemleriyle futbolcuların kondisyon, teknik ve taktik kapasiteleri yükseltilirken futbol sahaları ve diğer araçlardaki yenilikler, futbolcularda sakatlanma oranını azaltmaya başlamıştır. Bu ise futbolcuların daha korkusuz oynamalarına ve bazen sakatlanma riskini bile göze almalarına sebep olacak şekilde cesur oynamalarına teşvik edici olmuştur. Bütün bu gelişmeler, futbolun daha tempolu ve daha heyecan verici olmasına yol açmıştır. Stadyumların konfor düzeyinin yükselmesi, gelişen teknolojinin sağladığı üretim artışının toplumda hakça paylaşılması ve çalışma saatlerinin kısılması gibi ek faktörler de kitlelerin futbola daha çok ilgi duymasında yardımcı olmuştur. Bütün bunlara rağmen futbola olan ilginin artışı sağlayan en büyük etken televizyondur. Özellikle stadyumlardan yapılan canlı yayınlar, televizyon başındaki seyirci sayısını arttırmıştır. Daha iyi futbol oynamak için hazırlanan mükemmel saha zeminleri, bol seyirci ve paranın sonucu olarak sahaya çıkan her futbolcu puan kazanmak istiyor. Hatta bazen, ne pahasına olursa olsun kazanmak ön planda olabiliyor. Yani artık canı istediği zaman antrenman yapan ve canı istediği zaman oynayan bir amatör takım toplumun

istediği futbolu oynayamadığı ve seyircinin futbol beklentilerini karşılayamadığı için profesyonel futbol ortaya çıkmıştır (Başer;1996,8).

Sporda amatörlük derken demek istenilen oyunu kendi içinde bir amaç olarak oynayanlardır. Sporda profesyonel derken demek istenilen ise oyun oynamakla elde edilebilecek başka bir amacı olanlardır. (Suits;2012,176) Bu amaç ise para kazanmak ve gelir elde etmek için sporun kurallarına uymaktır (Afacan;2019,168).

Sosyal bir konu olan amatör ve profesyonel ayırımı günümüzde tartışılan sportif konuların başında gelmektedir. Son yıllarda çoğu ülkede çeşitli branşlarda amatörlüğün profesyonelliğe dönüşmesi, konuyu ülkemizde de güncel duruma getirmiştir. Amatör olarak yapılan spor branşlarındaki gelişmeler, hem sporcu sayısının artması ve hem de bu branşlarda seyir zevkinin yaygınlaşması bir sosyal olgu olan sporun temel niteliklerinden biri olan rekabet şartlarını da arttırmıştır (Erkal;1981,157).

Dolayısıyla profesyonel sporcular, sporu zevk için yani sporu spor yapmak için yapmayan, belli şartları olan sözleşmelere bağlı olarak kulüplerle anlaşılan ve bunun karşılığında para veya başka doğrudan ekonomik menfaate yönelik çalışan kişilerdir. Profesyonel sporcular, sporu meslek olarak yürüten ve alanlarında en iyi şekilde spor yapan kişilerdir. Bu kişiler, sürekli rekabet ortamı içerisinde olduklarından antrenmanlarına ve gündelik yaşantılarına büyük ölçüde dikkat ederler (Genç;1998,40). Dolayısıyla sporun çoğu dalında ulaşılan teknik ve taktik gelişmişlik ile ortaya konulan şaşırtıcı performans düzeylerine erişebilmek için artık sporcunun yapması gereken sporla düzenli ve disiplinli şekilde ilgilenmektir (Öztürk; 1998,112). Çünkü profesyonel şekilde yapılan spor, insanlar için bir para kazanma aracı, yani geçim kaynağıdır. Bu yönüyle sporculuk bir meslektir. Bu mesleği uzun süreli yapmak için etkili çalışmak ve farklı eğitimlerden geçmek gerekir. Bunu yapabilen sporcu, profesyonel alanda bir değer ve marka olur (Afacan;2019,167). Bu bağlamda Covid-19 nedeniyle futbol maçları ertelendiğinde futbolcular için en çok merak edilen konulardan biri, evde oldukları süre boyunca uyku, beslenme ve hareket gibi gündelik yaşantılarına ne ölçüde dikkat ettikleri olmuştur.

Profesyonel futbolcular menajer, avukat ve mental antrenörden destek alırlar. Elit düzeye gelmiş olan profesyonel sporcu için sporculuk yaşamı artık onun mesleğidir. Bu nedenle yaşamını spor faaliyetine göre düzenlemek zorundadır. Meslek olan sporculuktan para kazanılması da söz konusudur. Normal bir insanın çalışma mesaisi ne ise profesyonel sporcunun da odur. Profesyonel sporcunun çalışma yerleri yani iş yerleri kulüpler ve spor tesisleridir. Yaptıkları antrenman mesleklerinin bir parçasıdır ve verim yani performans elde etmek içindir. Bu verim, spor sahalarındaki maçlar ve yarışmalarla anlam kazanır ve yine meslekleriyle ilgilidir (Kılıcıgil;1998,10). Bu doğrultuda, Mart ayı başında ertelenen ve Haziran ayı başında başlayacak olan maçlarda futbolcuların sahada gösterecekleri performans, onların mesleklerine olan bakışlarını test etmek için önemli bir gösterge olacaktır.

Bütün bunların yanında sporun meslek olarak örgütlenmeye başladığı andan itibaren sporcuyu şöhrete ulaştıran, parlak zaferlerle isminin gündemde tutulmasını sağlayan ve hatta ölümsüzleştiren bir yapısı da vardır (Şahin;1998,26). Fakat günümüzde insanların çoğu, karakterleri veya eserlerinin kalitesi ile değil de aldığı aylığa veya toplam gelirine göre değerlendirilmektedir. Modern kıymet sözlüğünde rakamlar, şimdiye kadar hiç görülmemiş derecede büyük bir yer işgal etmektedir (Nef;1980,25). Covid-19 nedeniyle futbol maçlarının ertelenmesinden sonra üretim sektöründe çalışmaya devam eden bazı meslek grupları ile

futbolcuların kıyaslanmasının sebeplerinden biri olarak, futbolcuların diğer mesleklere göre daha çok gelire sahip olmasını göstermek mümkündür.

Dolayısıyla günümüzde oyunun sistemleştirilmesi ve sürekli artan disiplini, oyunsal içeriğe ilişkin bazı şeyleri uzun dönemde yok edecektir. Bu olgu, profesyonellerle amatörler arasındaki kopuşta açığa çıkmaktadır. Bir oyun dalındaki takım, artık oyunu oyun olarak görmeyenlerle daha yüksek kapasiteye sahip olsalar bile gerçek oyunculara nazaran daha alt toplumsal konumda olanları birbirinden ayırmaktadır. Profesyonelin tutumu artık bir oyun tavrı değildir. Çünkü kendiliğindenliğini ve tasasızlığını kaybetmiştir. Spor modern toplumda, oyunsal alandan yavaş yavaş uzaklaşmakta ve artık ancak ciddi olunduğunda oyun olan sui generis (tek başına bir tür oluşturan) bir unsur haline gelmektedir (Huijzinga;2013,247).

Erteleme Sürecinde Türk Futbolu

2020 yılında Koronavirüs (Covid-19) salgınından dolayı Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın ilan edildi. Daha sonra hükümetler bazı önlemler almaya başladı. Bu önlemler, bireylerin ve toplumların alışık olmadığı davranış kalıplarını ve yasakları içerdi (Afacan ve Avcı;2020). 2019 sonlarında Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentinde Covid-19 ortaya çıkmasından sonra, ülkemizde ilk vaka 11-Mart-2020 tarihinde görüldü. Sağlık Bakanlığının vaka açıklamasından hemen sonra 12-Mart-2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı ilk ve orta dereceli okullarda eğitime ara verirken YÖK de üniversitelerde eğitime ara verilmesi kararını açıkladı. Bu okullarda dersler internet üzerinden uzaktan eğitim şeklinde işlenmeye devam etti.

O hafta sonu yani 14 ve 15 Mart tarihlerinde futbol maçları oynandı. Hatta 15-Mart-2020 Pazar günü oynanan ve 0-0 biten Galatasaray-Beşiktaş maçından sonra Galatasaray Teknik Direktörü Fatih Terim “Maçı böyle oynattıklarına göre TFF'nin bir bildiği vardır. Türkiye'de her türlü kurum ve kuruluş evlerine gönderildi, toplantılar iptal edildi. Futbol, basketbol, hentbol gibi sporlar devam ediyor. Bunlar temas oyunu. Canımızı dışarıda mı bulduk? Eşimiz, dostumuz, çocuğumuz var. Buna üzülüyorum.” diye maçların oynanmasına olumsuz tepki vermişti (Hürriyet,2020). Daha sonraki dönemde Fatih Terim de bu virüse yakalandı ve bir süre hastanede tedavi görüp tekrar sağlığına kavuştu.

Fatih Terim'in bu tepkisine katılan ve katılmayanlar oldu. Fakat spor kamuoyunda tartışmalar devam ederken daha sonraki hafta maçlar oynanmadı. Çünkü Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu, salgın nedeniyle futbol, basketbol, voleybol ve hentbolda liglerin ertelendiğini kamuoyuna açıkladı (CNNTÜRK,2020). Daha sonra bütün sporcular, ucu açık belirsiz bir dönemi evlerinde geçirmek üzere kulüplerinden ayrılmaya başladı.

Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Nihat Özdemir, yaklaşık iki ay sonra bir açıklama yaparak maçların başlayacağını duyurdu. Başkan Özdemir, "Ligleri 12 Haziran'da başlatma kararı aldık. Maçların nasıl oynanacağına yönelik kararları da Koronavirüs Bilim Kurulu karar verecek. Lig, Temmuz sonunda tamamlanacak" dedi (NTV,2020).

27-Mayıs-2020 tarihinde Türkiye Futbol Federasyonu, “Futbola Dönüş” Öneri Protokolü yayımladı. Bu protokol, COVID-19 pandemisi sürecinde,Türkiye Futbol Federasyonu Sağlık Kurulu, Acıbadem Sports ve T.C. Sağlık Bakanlığı İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü iş birliği ile TFF 2019 - 2020 sezonunun tamamlanması ihtimaline yönelik hazırlanmış bir öneri protokolüdür. Protokolün başlangıç kısmında şu ibare yer almaktadır; “Unutulmamalıdır ki, bu protokol kalan müsabakaların oynanması ihtimali üzerine hazırlanmıştır. En önemli

sorumluluk “bireysel sorumluluktur”. Bu protokolda bireyler, kulüpler ve ilgili kurumlar tarafından alınması gereken tedbirler “öneri” olarak sunulmuştur. Her kulüp bu anlamda kendi kendini denetlemeli, federasyon ve devlet kurumları ile sürekli iletişim ve iş birliği içerisinde hareket etmelidir.” (TFF,2020). Federasyonun hazırladığı ve içinde soyunma odaları ile antrenman sahaları gibi yerleri içeren genel prensipler, antrenmanların nasıl yapılması gerektiği ile ilgili hazırlık dönemi, virüs testlerinin pozitif çıkması halinde neler yapılması gerektiği ile ilgili pozitif test senaryosu, maçların nasıl oynanacağı ile ilgili müsabaka yönetimi başlıkları altında dört bölümün olduğu bu protokolda dikkat çeken temel nokta öneri içermesidir. Yani federasyonun bir denetimi ve kurallara uygunsuzluk halinde bir yaptırım bulunmamaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma deseni olarak, başlıca veri toplama aracı görüşme olan ve olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşmenin araştırmacılara sunduğu etkileşim, esneklik ve sondalar yoluyla irdeleme özelliklerinin olmasından dolayı olgu bilim deseni seçilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak seçilmiştir. Amaçlı örneklem yönteminde, örnekleme seçilen kişiler ya da objeler araştırmacının amaçlarına en uygun yanıt verebilecek birey ve objeler arasından seçilmesine olanak sağlamaktadır (Aziz, 1994). Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubu, Türkiye Süper Lig’de futbol oynayan yaşları 22 ile 32 arasında değişen, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 17 profesyonel Türk futbolcudur.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Kişisel Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Eğitim Durumu	Mevkii	Profesyonel Sporculuk süresi
K1	26	Lisans Mezunu	Orta Saha	7
K2	30	Lisans Mezunu	Forvet	10
K3	28	Lise Mezunu	Forvet	9
K4	32	Lisans Mezunu	Forvet	13
K5	32	Lise Mezunu	Orta Saha	14
K6	31	Lise Mezunu	Orta Saha	13
K7	28	Lise Mezunu	Defans	10
K8	28	Lise Mezunu	Kaleci	10
K9	24	Lise Mezunu	Defans	5

K10	25	Lise Mezunu	Kaleci	7
K11	25	Lise Mezunu	Orta Saha	6
K12	22	Lise Mezunu	Orta Saha	4
K13	24	Lise Mezunu	Defans	5
K14	22	Lise Mezunu	Orta Saha	3
K15	31	Lise Mezunu	Forvet	12
K16	26	Lise Mezunu	Defans	8
K17	32	Lise Mezunu	Kaleci	14

Veri Toplama Araçları

Araştırmada nitel araştırmadaki görüşme tekniklerinden “yarı yapılandırılmış görüşme” yöntemi kullanılmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde, futbolcuların kişisel bilgilerini ortaya çıkartabilmek için sorular yöneltilirken ikinci bölümde ise ertelenen maçların başlaması ile ilgili görüşlerini öğrenebilmek için 2 soru yöneltilmiştir. Araştırma soruları iki öğretim üyesi ile paylaşılmış önerileri alındıktan sonra 2 futbolcu ile görüşülerek sorular sorulmuş ve soruların açık ve anlaşılır olduğuna kanaat getirildikten sonra sorular futbolculara sorulmuştur.

Verilerin Elde Edilmesi

Covid-19 süreci dikkate alınarak görüşmeler telefonda yüz yüze görüşme şeklinde yapılmıştır. Görüşmeye başlamadan önce futbolculara araştırma konusu ile ilgili bilgi verilmiş daha sonra araştırmanın güvenilirliği açısından kimliğinin gizli tutulacağı söylenmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ettikten sonra araştırma soruları yöneltilmiş ve görüşme kayıt altına alınmıştır.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmadaki geçerlik; bulguların tutarlı ve anlamlı olması, görüşmecilerin samimi ve içtenlikle cevap vermeleri, araştırmada elde edilen verilerin kavramsal çerçeve ile uyumlu olması, araştırmada elde edilen bulguların, araştırmacı tarafından kayıt altına alınması (Türnüklü, 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2011) ile çalışmanın geçerliği sağlanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliği ise araştırmacının, araştırmaya dâhil edilen her bir kişiye aynı soruyu aynı sözcüklerle ve aynı biçimle sorması, iki farklı araştırmacının aynı paragrafı aynı şekilde kodlaması, yazıya aktarım kısmında her hangi bir problem yaşanmaması (Türnüklü, 2000) sonuçların, ortaya konan verilerle açık bir biçimde ilişkilendirilmesi, araştırmanın ham verilerinin başkaları tarafından incelenebilecek biçimde saklanmış olması ve verilerin araştırma sorularının gerektirdiği biçimde ayrıntılı ve amaca uygun bir biçimde toplanması (Yıldırım ve Şimşek, 2011) ile araştırmanın güvenilirliği sağlanmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmada veriler nitel araştırmada kullanılan betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Önce görüşmede elde edilen kayıtlar, yazıya geçirilmiş ve kayıtlar tek bir metin haline getirilmiştir. Daha sonra veriler kodlanmış, temalar bulunmuş, verilerin kodları ve temalara göre düzenlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

BULGULAR VE YORUM

Şekil 1. Katılımcıların Maçların Başlaması İle İlgili Görüşleri

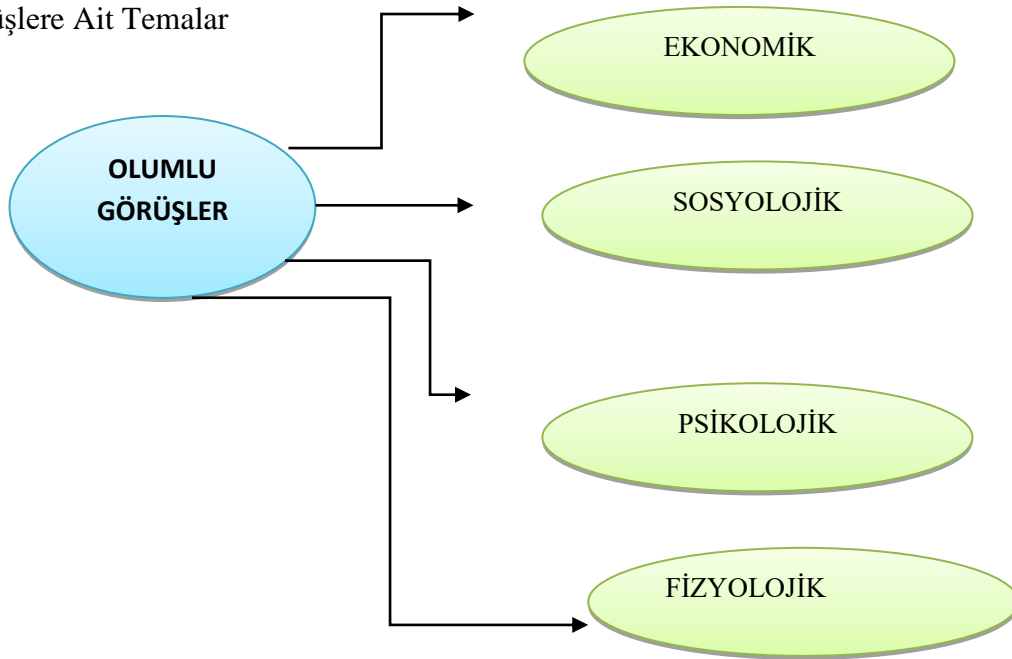

Maçların başlaması ile ilgili profesyonel futbolcuların görüşleri değerlendirildiğinde; futbolcuların 12'sinin (%71) Evet Başlasın, 5'inin (%29) Hayır Başlamasını yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Şekil 2. Ertelenen Maçların Başlaması İle İlgili Görüşlere Sahip Katılımcılar

Şekil.3. Katılımcı Görüşlerine Göre Ertelenen Maçların Başlamasına Yönelik Olumlu Görüşlere Ait Temalar

COVID 19 nedeni ile ertelenen maçların başlaması ile ilgili profesyonel futbolcuların görüşleri değerlendirildiğinde ekonomik, sosyolojik, psikolojik ve fizyolojik boyutlara bağlı olarak olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür.

Şekil 4. Profesyonel Futbolcuların Ertelenen Maçların Başlaması İle İlgili Olumlu Görüşlere Ait Kodlar

Profesyonel futbolcuların maçların başlamasına ilişkin olumlu görüşleri değerlendirildiğinde, Avrupa'daki maçların başlaması, Federasyon ve yetkililer tarafından alınan önlemlere ve bilim insanlarına olan güven, bireysel ve kulüpsel anlamda elde edilen ekonomik kazancın azalması, futbol oynamaya duyulan özlem, futbol aracılığı ile toplumsal rahatlamanın sağlanması, maçların oynanması ile performansın gösterilebilmesi ve buna bağlı olarak da önümüzdeki sezon transfer olabilme şansı, futbol sayesinde can sıkıntısının giderilmesi ve salgının kontrol altına alınmasına bağlı olarak futbolcuların olumlu görüşe sahip oldukları görülmektedir.

1. Ana Tema: Katılımcıların Ekonomik Boyut İle İlgili Olumlu Görüşleri

Görüşme sonucu ortaya çıkan kodlar	Alt temalar	Katılımcılar
Ekonomik Boyut	Para	K11-K12-K13-K15-K16-K17
Performans Sergilemek	Transfer	K11-K13

Katılımcılar, liglerin ertelenmesine bağlı olarak yaşadıkları durumları ekonomik olarak değerlendirmiş ve bunun sonucunda hem bireysel hem de kulüp açısından parasal açıdan zorluklar yaşadıklarını ve buna bağlı olarak da liglerin başlaması yönünde olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür. Katılımcı görüşleri şu şekildedir:

K11: "...Çünkü maç başı alacaklarımız var. Oynanmazsa alamayız."

K12: “...Ayrıca kulüplerin ekonomik kayıpları var. Kulüpler ekonomik açıdan zorlanırsa biz de ücretlerimizi alamayız”

K13: “Çünkü maçlar oynanmazsa en büyük zararı biz futbolcular göreceğiz. Sezonun geri kalan kısmı için paralarımızı alamayacağız...”

K15: “Çünkü bizim kazancımız futboldan, sahaya çıkacak arkadaşlar testten geçmiş ve temiz insanlar olacak....Dediğim gibi maçlar oynanmadıkça kazancımızdan mahrum oluyoruz. Kulüpler de ekonomik sıkıntıyı daha çok hissetmeye başladı.”

K16: “...Olayın ekonomik boyutunu da dikkate almalıyız. Sonuçta sadece bizler değil, kulüpler de futbolun oynanmasından ekonomik kazanç elde ediyor.”

K17: “...Ayrıca para ödemelerimiz var. Futbol oynanmayınca bize de ödeme yapılmıyor. Bu nedenlerden dolayı oynanmasından yanayım.”

Profesyonel futbolcular performanslarını göstermeleri için maçların başlamasını buna bağlı olarak da transfer olacaklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı görüşleri şu şekildedir;

K11: “...Sonra transfer için ligin son kısımları önemli. Buradaki performans ile transferler yapılıyor. Kendimizi göstermemiz gerekir. Sonuçta biz futbolcuyuz ve başka işimiz yok.”

K13: “...gelecek sezon için transfer görüşmelerimizde elimiz güçlü olmayacak, çünkü saha performansımız unutuldu. Kalan maçlar oynanırsa kendimizi gösterme fırsatımız olacak.”

2.Ana Tema: Katılımcıların Sosyolojik Boyut İle İlgili Olumlu Görüşleri

Görüşme sonucu ortaya çıkan kodlar	Alt temalar	Katılımcılar
Toplumsal Rahatlamaya Yardımcı Olmak	Toplumsal Katkı	K4-K9K14-K17
Avrupa’da Maçların Başlaması	Toplumsal Model Alma	K3-K12

Futbol aracılığı ile “Toplumsal Katkı” sağlanabileceği buna bağlı olarak da maçların başlaması yönünde olumlu görüş bildiren futbolcuların ifadeleri;

K4: “...Ayrıca biz futbol oynayarak insanları da biraz rahatlatıp onların da korkularından uzaklaşmalarına yardımcı olacağız gibi geliyor.”

K9: “...Ayrıca bu salgının biteceği de yok gibi. Bu şekilde hayat devam etmez. bir şekilde bir yerden başlamak gerekir. Yoksa korkular ve kaygılar içinde toplum olarak psikolojik bunalıma girebiliriz.”

K14: “...Bence bu kadar ara yeterli. Maçlar başlasın ki biz de rahatlayalım, taraftarlarımız da rahatlasın. Hayat kaldığı yerden devam etsin.”

K19: “...Sadece ben değil, neredeyse bütün toplum bunaldı. Maçlar başlayınca biz futbol oynayarak onlar da futbol seyrederek rahatlama olacak”

Avrupa’daki maçların başlaması olarak ifade edilen katılımcı görüşleri doğrultusunda ortaya çıkan “Toplumsal Model Alma” alt temasına ilişkin katılımcı görüşleri;

K3: “...Avrupa’da maçlar başladı, başlıyor. Almanya ligini televizyonda seyrediyoruz. Onlar da bizimle aynı şartlarda, onlarda başlıyorsa bizde de başlayabilir.”

K12: “... Avrupa’da örneğin Almanya’da ligler başladı. Biz de onlar gibi sağlık kurallarına dikkat edersek rahat bir şekilde sezonu tamamlarız bence.”

3. Ana Tema: Katılımcıların Psikolojik Boyut İle İlgili Olumlu Görüşleri

Görüşme sonucu ortaya çıkan kodlar	Alt temalar	Katılımcılar
Futbol Oynamaya Duyulan Özlem	Özlem	K14
Can Sıkıntısının Giderilmesi	Huzur	K17

Katılımcılardan bir tanesi futbol oynamaya duyduğu özlemi dile getirmiştir. Katılımcının ifadesi şu şekildedir:

K14: “.... Futbol oynamayı da özledim. Mesleğimiz futbol, daha ne kadar uzak kalabiliriz ve kalmalıyız?”

Bir diğer katılımcı da yaşanan süreçte canının sıkıldığını ve maçların başlaması ile canının sıkıntısının gideceğini ifade etmiş bu durum “huzur” temasını ortaya çıkartmıştır. Katılımcı görüşü;

K17: “...Çünkü ben öncelikle bu süreçte çok sıkıldım. Futboldan uzak kalmak ve evde oturmak bana göre değil. Sadece ben değil, neredeyse bütün toplum bunaldı.”

4. Ana Tema: Katılımcıların Fizyolojik Boyut İle İlgili Olumlu Görüşleri

Görüşme sonucu ortaya çıkan kodlar	Alt temalar	Katılımcılar
Alınan Önlemlere Güven	Güven	K4-K6- K9-K12-- K13- K14- K15

Bilim İnsanlarına Güven	Bilime Güven	K16
Salgının Kontrol Altına Alınması	Sağlık	K12

Katılımcıların “güven” alt teması ile ilgili ifadeleri şu şekildedir;

K4: “Çünkü tesislerimizde alınan tedbirler ve yapılan testlerle güvenilir bir ortam var. Federasyonun da maçlar için alacağı önlemler var. Bunlar sayesinde risk oldukça düşük seviyelerde olacaktır.”

K6: “...zaten seyirci de olmayacak ve gerekli önlemlerin alınacağı yetkililer tarafından belirtildi. O halde mesleğimizden daha fazla uzak kalmanın anlamı yok”

K9: “Çünkü kulübümüzde ve diğer kulüplerde yeterince önlem alındı. Federasyon da maçlarda önlemleri alacak.”

K12: “...Sağlıklı ilgili önlemlerin alınacağı konusunda garanti verildikten sonra maçları daha fazla erteleme anlamı yok”

K13: “Federasyon ve kulüp yetkilileri toplantılar yaparak sağlık için yapılacakları açıkladı. Bu kadar önlemden sonra bir sorun olacağını düşünmüyorum”

K14: “Çünkü gerekli tedbirlerin alınacağı bize söylendi. Yetkililere güveniyorum...”

K15: “...sahaya çıkacak arkadaşlar testten geçmiş ve temiz insanlar olacak. Önlemler de alınacak. Çok da detaycı olup hastalık takıntısına kapılmamak gerekir. Ayrıca artık bu salgınla bir süre daha yaşamaya alışacağız gibi. O zaman futbol maçlarını başlatmak için daha fazla beklemeye gerek yok.”

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; çoğunlukla Federasyon başta olmak üzere kulüplerinin aldıkları fizyolojik temelli önlemlerin yeterli olduğunu düşündükleri ve buna bağlı olarak da bu önlemlere güven duyduklarını ifade etmişlerdir.

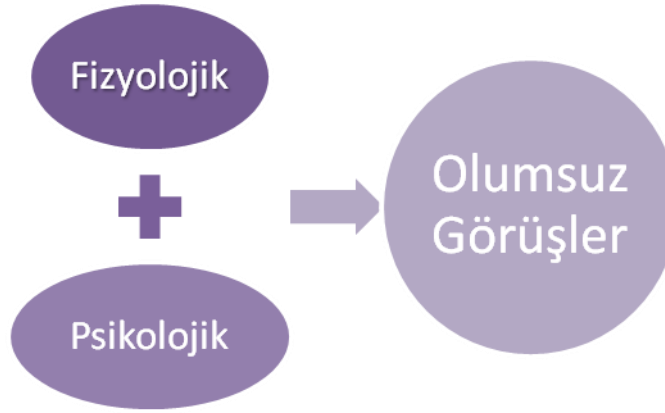
Futbolculardan biri, bilim insanlarına güvendiğini ve bu nedenle maçların başlaması yönündeki endişelerinin gittiğini buna bağlı olarak maçların başlanabileceğini ifade ettiği görülmektedir. Katılımcı görüşü;

K16: “...Çünkü sağlıkçılar ve bilim insanları izin verdi. Onlara inanmak ve güvenmek zorundayız. Onlar oynanabilir dedikten sonra hayır oynanmasın demek işgüzarlık ve mesleğimize ihanet olur. Ben bilime ve yetkililere güveniyorum”

Salgının kontrol altına alınmasının da maçların oynanması yönünde sağlık açısından olumlu bir görüş olduğu görülmektedir. Katılımcı görüşü;

K12: “...Çünkü süreç zaten sıkıntılı geçiyor. Bir şekilde buna dur demek gerekir. Salgın da hafifledi.”

Şekil 4. Profesyonel Futbolcuların Ertelenen Maçların Başlaması İle İlgili Olumsuz Görüşlere Ait Kodlar

Profesyonel futbolcuların ertelenen maçların başlamasına yönelik olarak görüşleri değerlendirildiğinde; görüşlerin fizyolojik ve psikolojik boyut olarak 2 başlık altında toplandığı görülmektedir.

1.Ana Tema: Katılımcıların Fizyolojik Boyut İle İlgili Olumsuz Görüşleri

Görüşme sonucu ortaya çıkan kodlar	Alt temalar	Katılımcılar
Temasa Bağlı Virüsün Bulaşması/ Bulaştırma Endişesi/ Korkusu	Korku/Endişe	K1-K2-K5-K7- K8

Profesyonel futbolcuların çoğu, futbolun doğasında temas olduğu dolayısı ile de virüsün kendisine ya da ailesine ve sevdiklerine bulaştırmaya bağlı olarak korku ve endişe yaşadıklarını buna bağlı olarak da ertelenen maçların başlaması yönünde olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

K1: “Çünkü antrenmanlarda da maçlarda da sürekli olarak istem dışı şekilde terlerimiz ve tükürüklerimiz etrafa saçılıyor. Futbol da temas gerektiren bir spor olduğu için etrafa saçtıklarımız birbirimize bulaşacak ve bu durum virüsün yayılmasına sebep olacak. Ben hastalanmak ve hastalandıktan sonra yakın çevreme bu virüsü bulaştırma konusunda endişeliyim”

K2: “...benden yakın çevremdeki insanlara bu virüs bulaşabilir. Yani asıl onlar tehdit altında. Sonuçta tesislerde de sürekli kalınacak bir ortam yok. Evlerimize gidip geliyoruz, dışarıda market, fırın veya başka işlerimiz oluyor, oralarda fiziksel mesafeyi korumaya çalışırken futbol oynarken bunu yapamayacağız.”

K5: “...başlamasını istemiyorum, çünkü futbol fiziksel bir oyun. Temassız olmaz. Temastan dolayı virüs kapma ihtimalimiz yüksek. Bu da beni korkutuyor, çünkü ne zaman hasta olacağımız da belli değil, test yapılıyor temiz çıkıyor ama 1 gün sonra birilerinden virüs bulaşmayacağının garantisi yok. Sonuçta tesislerde, antrenmanlarda ve maçta kalabalık bir ortamda olacağız...”

K7: “Acaba virüs bulaştı mı sorusu, maçlarda yedek kulübelerinde mesafe olacaktıymış, sahanın içinde mesafe olmadıktan sonra ne iş yarar ki? Sonuçta maçta koşarken öksürme, aksırma ve tükürme gibi bir sürü birbirimize virüs bulaştıracak durumlar olacak. Nefes alıp verirken bile virüsün bulaşma ihtimali var iken içimiz rahat bir şekilde futbol oynamamız çok zor olacak.”

K8: “Çünkü futbol için neden kendimizi, ailemizi ve sevdiğimizleri riske atalım. Sağlıkçıların, doktorların ve hemşirelerin öldüğü bu salgında ya bizlere bir şey olursa. Yani bize bir şey olmayacağını garanti var mı? ölmesek bile ciğerlerimizde veya bedenimizde kalıcı bir hasar olursa ne olacak? Ben futbolu bırakmak zorunda kalacağım. Bu durumda kim, ne kadar sorumluluk alacak? Açıkçası futbol oynamaktan korkuyorum.”

2.Ana Tema: Katılımcıların Psikolojik Boyut Olarak Olumsuz Görüşleri

Görüşme sonucu ortaya çıkan kodlar	Alt temalar	Katılımcılar
	Performans	K1-K5
Performansın Düşeceği Düşüncesi	Kaygısı	

Katılımcılardan ikisi, virüsün bulaşıp bulaşmayacağı endişesi taşıdıklarından dolayı maçlara konsantre olamayacaklarını ve buna bağlı olarak da performanslarının düşeceğini düşünmektedirler. Futbolcuların görüşleri şu şekildedir:

K1: “...Bu korku ve endişeli olmamdan dolayı kafam rahat değil. Rahat olmayınca da istediğim performansı sergileyemeyeceğimi düşünüyorum...”

K5: “...futbol tenis gibi değil, bunları düşündükçe istediğim performansı sergileyemeyeceğim aklıma geliyor, bu nedenle oynamasını istemiyorum”

Sonuç

Mart 2020’de ertelenen Süper Lig maçlarının Haziran 2020’de yani tam üç ay sonra tekrar başlaması ile ilgili olarak Süper Lig’de yer alan Türk futbolcularının görüşleri maçların başlaması ile ilgili olumlu görüşler ve maçların başlamaması ile ilgili olumsuz görüşler olmak üzere iki ana bölüme ayrıldığı görülmektedir. Burada dikkat çekici durum, futbolcular arasında maçların başlamaması ile ilgili olumlu ve olumsuz görüş dışında kararsız bir grubun olmamasıdır.

Profesyonel Futbolcuların maçların başlamasına ilişkin olumlu görüşleri değerlendirildiğinde; Avrupa’daki maçların başlaması, Federasyon ve yetkililer tarafından alınan önlemlere ve bilim insanlarına olan güven, bireysel ve kulüpsel anlamda elde edilen ekonomik kazancın azalması, futbol oynamaya duyulan özlem, futbol aracılığı ile toplumsal rahatlığın sağlanması, maçların oynanması ile performansın gösterilebilmesi ve buna bağlı olarak da önümüzdeki sezon transfer olabilmeye şansı, futbol sayesinde can sıkıntısının giderilmesi ve salgının kontrol altına alınmasından dolayı olumlu bir düşünceye sahip oldukları görülmektedir.

Avrupa’da maçların başlaması, Türk futbolcuların Türkiye Süper Ligi hakkında olumlu düşünmesine yardımcı olmuştur. Çünkü futbolcuların takip ettiği Avrupa’da, karantina

tedbirlerinin azaltılmasıyla birlikte futbolun geri dönüş tarihleri de belli olmaya başladı. Avrupa'nın büyük ligleri arasında geri dönüşü belli olan ve ilk ligi 16-Mayıs-2020'de başlatan Almanya'da Bundesliga olurken, İngiltere Premier Lig'in 17 Haziran, İtalya'da Serie A'nın 20 Haziran'da ve İspanya'da La Liga'nın yakın bir tarihte devam etmesi beklenilmektedir (Goal,2020). Bu durum Türk futbolcularının Avrupa'yı model alarak onların futbola geri dönmelerinden cesaretlendiklerini ve onlara özendiklerini göstermektedir.

Futbolcuların bahsettiği ve maçlar hakkında olumlu düşüncelerini sağlayan önlemleri, Türkiye Futbol Federasyonu "Futbola Dönüş Öneri Protokolü" adı altında yayımladı. Bu protokol dört bölümden oluşmaktadır. Genel prensipler adlı bölümde futbolcular başta olmak üzere spor tesisinde yer alan herkesin neler yapması gerektiği anlatılmaktadır. Hazırlık dönemi adlı bölümde kulüpte virüs tarama testlerinin yapılmasına yer verilmiştir. Pozitif test senaryosu adlı bölümde tesislerde yer alan birisinin test sonucu pozitif çıkarsa neler yapılacağı açıklanmaktadır. Son bölüm olan müsabaka yönetimi adlı kısımda ise maçların hangi şartlarda oynanacağı yazılmıştır (TFF,2020). Dolayısıyla futbolcuların tesislerde bir araya gelip ilk antrenmandan başlayarak son maça kadar geçecek süreçte neler yapmaları ile ilgili detaylı olarak federasyondan tarafından böyle bir planın hazırlanması, futbolcuların maçların başlamasına olumlu yaklaşımlarına etki ettiği düşünülmektedir.

Futbolcuların federasyon ve yetkililerin yanı sıra bilim insanlarına duydukları güven de maçlarla ilgili olumlu düşüncelerine yardımcı olmuştur. Yetkililer tarafından alınan önlemler ve bilim kurulunun açıklamaları doğrultusunda maçların oynanmasına olumlu bakılması ile ilgili benzer örnekleri yönetici sınıfında da görmekteyiz. Örneğin M. Başakşehir Kulübü Başkanı Göksele Gümüşdağ "Paylaştıkları bir program var. Çok güzel önlemler alınmış. Bu önlemlere bütün kulüpler üzerine düşeni yaptığı sürece inanıyorum ki sağlıklı bir şekilde ligu bitirebiliriz." şeklinde bir açıklama yapmıştır (TRTSPOR,2020).

Futbolcuların maçların başlaması için ekonomik kazançlarının azalmasını gerekçe göstermeleri, hayatlarının ileri dönemlerini düzenli şekilde yaşamak amacıyla spordan kazandıkları ile mal ve servet biriktirmelerine bağlamak mümkündür. Bu durum, özellikle profesyonel spor sonrasında, refah içinde yaşamaları için gereklidir. Çünkü ihtiyaç anında biriktirilen nesnenin bulunamama halini düşünmek gerekir. Sporcunun mal ve servet biriktirmede tutacağı orta yol, profesyonel spordan sonra normal yaşantıyı devam ettirecek kadar birikime sahip olmasıdır (Afacan;2019,171). Türkmen ve Özsarı (2020) salgın sürecinin spora olan etkilerini inceledikleri makalelerinde de; erteleme ve iptal kararlarının yalnızca sportif sonuçlar doğurmadığını bununla birlikte çok boyutlu ve ciddi düzeyde ekonomik ve sosyal sorunları da tetiklediğini ifade etmişlerdir. Buna bağlı olarak da maçların tekrar başlaması isteyen ve bu isteğine gerekçe olarak ekonomik sebepleri gösteren futbolcuların olması son derece normal bir durum olduğu söylenebilmektedir. Çünkü sezon sonuna kadar olan alacaklarını tahsil etmek isteyen futbolcu, kazandığı paralarla futboldan sonraki hayatı için yatırım yapmaktadır.

Profesyonel futbol başta olmak üzere sporun profesyonel boyutunda yer alan sporcular ve diğer spor insanları, bir kariyer gelişimine kendilerini adanlar. Profesyonel kariyer, spor insanının geçmişe dönüp baktığında elde ettiği başarıların yanında başarısızlıklarının da bir karnesini ortaya koymaktadır (Afacan;2019,167). Bu bağlamda, futbolcuların maçların devam edip performans göstererek önümüzdeki sezon transfer için şanslarını arttırmak istemeleri, kariyer gelişimine kendilerini adanmaları açısından anlamlı bir örnek olmaktadır. Ayrıca kariyer gelişimine kendisini adanmış bir futbolcu aynı zamanda futboldan uzun bir süre ayrı kalınca mesleğine karşı bir özlem de duymaya başlar.

Maçların başlaması hakkında futbolcuların bir kısmının, futbol oynamaya duydukları özlemi dile getirmelerini Barcelona'nın dünyaca ünlü futbolcusu Lionel Messi örneği de desteklemektedir. Messi, verdiği bir röportajda "Her yerde enfeksiyon riski var. Evden ayrıldığımız andan itibaren bir risk var. Bence bu yüzden çok fazla düşünmemeliyiz. Çünkü böyle yaparsanız hiçbir yere gitmek istemeyeceksiniz. Fakat protokollere uymamızın ve tedbirleri olabildiğince takip etmemizin gerekli olduğunu anlamalıyız. Antrenmanlara dönmek ilk adımdır. Fakat bu durumdan şikâyetçi olmamalıyız ve gerekli tüm önlemleri almalıyız. Ben, maçlara geri dönmeyi dört gözle bekliyorum." (Cohn;2020) diyerek maçların bir an önce başlaması hakkında olumlu bir görüş beyan etmiştir. Dolayısıyla Messi de Türk futbolcuları gibi özlem duygusu içinde maçların başlamasını isteyen olumlu bir bakış açısına sahiptir.

Covid-19 salgını ülkemizde de başladıktan sonra toplumda dayanışmanın üst seviyede olduğunu gözlemledik. Yani bu salgın sayesinde dayanışma bağlarımız test edilmiş oldu (Afacan ve Nazmi;2020,8). Bu bağlamda Süper Lig'de oynayan Türk futbolcuların maçların başlaması için gerekçe olarak, futbol sayesinde toplumsal rahatlamanın sağlanacağını sunmaları gayet anlamlıdır.

Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca'nın 13 Mayıs tarihinde Koronavirüs Bilim Kurulu toplantısının ardından açıklamada "Kazandığımız deneyimlerle şimdi işimizde daha titiz, daha atılganız. Salgını kontrol altına aldık." ifadesini kullanmıştır (Sağlık;2020). Bu ifadenin yanında önlemlerin devam edeceği, maske ve fiziksel mesafeye dikkat edilmesi de gerektiği ifade edilmesine rağmen salgının kontrol altına alındığının açıklanması toplumun her kesiminde olduğu gibi olayları ve haberleri yakından takip eden futbolcular için de güven verici bir telkin içerikli mesaj olmuştur.

Profesyonel futbolcuların maçların başlamasına ilişkin olumsuz görüşleri değerlendirildiğinde çoğunun, futbolun doğasında temas olduğu için virüsün kendisine, ailesine veya sevdiğilerine bulaştırmaya bağlı olarak korku ve endişe yaşadıklarını buna bağlı olarak da ertelenen maçların başlaması yönünde olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Bunun yanında performans kaygısı hisseden futbolcular da bulunmaktadır. Katılımcılardan ikisi, virüsün bulaşıp bulaşmayacağı endişesi taşıdıklarından dolayı maç oynarken yeterince konsantrasyonu koruyamayacaklarını ve buna bağlı olarak da performanslarının düşeceğini düşünmektedirler.

Maçların başlaması hakkında olumsuz görüş beyan eden futbolculardan bir kısmının temel düşüncesi, virüsün kendilerine ve yakınlarına bulaşma korku ve endişesidir. Kaygı ve korku duygu olarak birbirine yakındır. Temel ortak özellikleri, her ikisinin de yaklaşmakta olan bir tehlikeye karşı ortaya çıkan tepkiler olmasıdır. Temel farkları ise korkunun herkes tarafından tehlikeli olarak kabul edilen bir durum olmasına rağmen, kaygının kişinin kendisinin ürettiği bir duygu olmasıdır (Geçtan;1992, 86). Örneğin virüsün varlığı ve virüs bulaşma ihtimalinin olması futbolcularda korku meydana getirirken, virüsten dolayı oynanacak maçlarda nasıl bir performans göstereceği konusunda sürekli olarak zihninde şüphelerin ve soruların olması futbolcularda performans kaygısına sebep olabilmektedir. Bütün bunlar futbolun temas içeren bir spor olmasından dolayı futbolcular için haklı mazeretler olmaktadır.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından hazırlanan Covid-19 Türkiye Web Portalının Korunma ve Tedavi Yöntemleri adlı bölümünde yer alan T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı Covid-19 rehberinde 07 Ocak2020'de daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir koronavirüs olarak bu virüs tanımlanmıştır. Rehberde göre, bu tarihten sonra hasta sayısı insandan insana bulaşma özelliği

nedeniyle hızla artmış ve sağlık çalışanlarında da bu hastalık görülmüştür (covid19.tubitak,2020). Dolayısıyla temel özelliklerinden birinin insandan insana bulaşma olması ve futbolun da teması çok olan spor olmasından dolayı futbolcuların bir kısmının maçların başlamasına olumsuz yaklaşması anlamlı görülebilir.

Virüsün bulaşıcı özelliğinden dolayı kaygılı olacaklarını ve bu durumun performanslarını olumsuz etkileyebileceğini ifade eden futbolcuların yanında, maçların Haziran ayında başlaması hakkında olumsuz görüş beyan eden diğer spor insanları da bulunmaktadır. Örneğin Sivasspor Teknik Direktörü Rıza Çalimbay "Benim kendi fikrim ne kadar geç oynarsak o kadar iyiydi. Benim kafamdaki Temmuz sonu veya Eylül gibiydi." demiştir (Milliyet,2020).

Öneriler

Araştırmadaki katılımcı görüşleri sonucunda ortaya çıkan görüşler doğrultusunda, Türkiye Süper Ligi'nde ertelenen futbol maçlarının devam etmesi kararı hakkında Türk futbolcularının çoğunun bu karara olumlu baktığı anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla salgın gibi olağanüstü dönemlerde sportif kararlar alınırken sporcular başta olmak üzere spor ortamında yer alan her spor insanının görüş ve önerilerini almak gereklidir. Özellikle Süper Lig'de alınacak kararlar amatör liglere kadar her kategorideki sporcuları ve spor insanlarını doğrudan veya dolaylı olarak etkilediğini kabul edersek Türk futbolcularının çoğunluğunun maçların başlaması konusundaki olumlu görüşleri alt liglerde yer alan futbolcular için hem bir örnek kaynak, hem de cesaret verici olacaktır.

Bu bağlamda Süper Lig maçlarının oynanması konusunda önerilen ve uygulanan her türlü önlemlerin alt liglerde alınması koşuluyla 2019-2020 futbol sezonunun bütün liglerde tamamlanması önerilmektedir.

Ayrıca sporcuları doğrudan ilgilendiren kararlarla ilgili olarak bu tür çalışmaların devamının gelmesi ve daha çok yapılması, spor kültürümüzün gelişimi için faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Afacan, E. (2019). Spor Felsefesi. Ankara: Akademisyen Yayınevi.
- Afacan, E., Avcı, N. (2020). Koronavirüs (covid-19) örneği üzerinden salgın hastalıklara sosyolojik bir bakış. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7 (5) , 1-14.
- Arık, F. Ş. (1991). Selçuklular Zamanında Anadolu'da Veba Salgınları. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 15(26), 27-57.
- Aziz, A. (1994). Araştırma yöntemleri teknikleri ve iletişim (2. Baskı) Ankara: Turhan Kitabevi.
- Bal, H. (1991). 1924 raporunun Türk eğitime etkileri ve J. Dewey'in eğitim felsefesi. İstanbul: Kor Yayınevi.
- Başer, E. (1996). Futbolda psikoloji ve başarı:(spor yüksek okulları için yardımcı ders kitabı). Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Ceyhan, M. (2006). Avianinfluenza (kuş gribi, tavuk vebası): yaşadığımız bir salgının ardından. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49, 81-89.
- Cohn, P. (2020). Coming Back to Soccer After a Layoff, <https://www.soccerpsychologytips.com/2020/coming-back-to-soccer-after-a-layoff> (30 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Covid19.tubitak. (2020). Korunma ve Tedavi Yöntemleri, <https://covid19.tubitak.gov.tr/korunma-tedavi-yontemleri> (31 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- CNNTÜRK. (2020). Türkiye'de lig maçları ertelendi, <https://www.cnnturk.com/spor/futbol/turkiyede-lig-maclari-ertelendi> (30 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Ertas, Ş., Petek, H. (2005). Spor hukuku. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Geçtan, E. (1992). İnsan olmak. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Genç, D. A. (1998). Spor Hukuku. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Goal. (2020). Futbolda hangi lig, ne zaman başlayacak?, <https://www.goal.com/tr/haber/futbolda-hangi-lig-ne-zaman-baslayacak-hangi-ligler-iptal/niboyl6fy8q15okgogboixbc> (31 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Huizinga, J. (2013). Homo ludens: Oyunun toplumsal işlevi üzerine bir deneme, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hürriyet. (2020). Fatih Terim'den derbi sonrası açıklamalar!, <https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/fatih-terimden-derbi-sonrasi-aciklamalar-41469621> (30 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Kılıçgil, E. (1998). Sosyal çevre-spor ilişkileri. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Milliyet. (2020). Rıza Çalimbay: "Futbolcuları neden düşünmüyorlar", <https://www.milliyet.com.tr/skorer/galeri/riza-calimbay-futbolculari-neden-dusunmuyorlar-6221767/1> (30 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Erkal, M. (1981). Sosyolojik açıdan spor. İstanbul: Filiz Kitabevi.

- Nef, J. U. (1980). Sanayileşmenin kültür temelleri. Çev.; Erol Güngör, Kalem Yayıncılık.
- Nikiforuk, A. (1991). The fourth horseman: A shorthistory of epidemics, plagues, famine and others courges. New York: M.Evans and Company.
- NTV. (2020). Son Dakika Haberi: Ertelenen Süper Lig başlama tarihi belli oldu, <https://www.ntv.com.tr/spor/son-dakika-haberi-ertelenen-super-lig-baslama-tarihi-belli-odu,0EJOMApTO0ScBcL-BD0KCw> (30 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Sağlık. (2020). “Sosyal Hayatımızı Kontrol Altına Alırsak Güzel Günler Göreceğiz”, <https://www.saglik.gov.tr/TR,65592/sosyal-hayatimizi-kontrol-altina-alirsak-guzel-gunler-gorecegiz.html> (30 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Suits, B. (2012). Çekirge-Oyun, Yaşam ve Ütopya, Çev. Süha Sertabiboğlu. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Şahin, M. (1998). Spor ahlakı ve sorunları. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- TFF. (2020). “Futbola Dönüş” Öneri Protokolü, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Auto/b128b6d304344a16a2611c38d22821e0.PDF> (30 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Türkmen, M., Özsarı, A. (2020). Covid-19 salgını ve spor sektörüne etkileri, International Journal of Sport Culture and Science, 8 (2), 55-67, 10.14486/IntJSCS.2020.596.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 6(4), 543-559.
- TRTSPOR.(2020).<https://www.trtspor.com.tr/videolar/cok-guzel-onlemler-alinmis-40345.html> (30 Mayıs 2020 tarihinde erişim sağlanmıştır).
- Özdiñç, A. (2020). Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Frengi: 1916-1925 Yılları Arası Salnamelerde Bolu Sancağı Örneği. Abant Tıp Dergisi, 9(1), 8-19.
- Öztürk, F. (1998). Toplumsal boyutlarıyla spor. Ankara: Bağırhan Yayımevi.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık .
- Yiğit, İ., Gümüşçü, O. (2016). Manisa ve çevresinde salgın hastalıkların iskâna etkisi (XVİXX. yy.). TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 13-14.